

Přenositelnost čísel

Do jaké míry je telefonní číslo vaším vlastnictvím?

HYNEK VÁCHA

Přenositelnost čísla je jakési zaklínadlo, s nímž mnoho lidí spojuje další krok k úplné volnosti při využívání telekomunikačních sítí. V tomto článku bychom se rádi podívali na to, co se v této oblasti již událo a co nás v blízké době čeká. Začneme tedy úplně od základů, tedy tím, co vlastně přenositelnost čísla je. Tato služba vznikla díky vývoji v telekomunikacích, kdy možnost vlastního telefonování již není jediným požadavkem na operátora. Telefony se staly nedílnou součástí našeho života a stále více úkonů vyřizujeme výhradně jejich prostřednictvím. Tak se jednoduše stane, že jsme na našem telefonním čísle téměř závislí. Představa nutnosti změny čísla vyvolává u mno-

ha lidí mrazení v zádech. A ještě mnohem dramatictější je taková situace u firem, které vydaly velké peníze za propagaci, jež by změnou čísla přišla vniveč.

Naskýtá se samozřejmě otázka, proč vůbec o změně čísla uvažovat, když jsou s ní spojeny takové potenciální komplikace. Abychom však mohli využít všech „vymožeností“, které dnešní svět telekomunikací přináší, musíme počítat s občasnými změnami, které pro nás mohou být nutné nebo „pouze“ výhodné. Kdy se tedy můžeme zajímat o využití služeb přenositelnosti čísla? Odpověď je velmi jednoduchá. Zajímavé je to vždy v okamžiku, kdy využíváme službu, která by mohla způsobit změnu našeho čísla (přecházíme-li z analogové linky na ISDN nebo opačně), při

změně lokality, v níž telefonní službu využíváme, nebo při změně poskytovatele telekomunikačních služeb.

Zachování čísla v prvním jmenovaném případě je v našich krajích již dlouho (vlastně od počátku nabídky linek ISDN) běžné. U zbylých dvou případů to tak jednoduše není. Geografická přenositelnost je možná vždy jen v rámci menších území. Pokud se zákazník stěhuje do lokality, která patří do jiné tarifní skupiny, není zachování čísla možné, jelikož účastnické číslo obsahuje i informace o tarifech. Přenést tedy pražské číslo do Brna by znamenalo zmatení účastníků, kteří by na toto číslo volali. Volání z Prahy by totiž nebylo zpoplatňováno místním, ale meziměstským tarifem, což by ostatní zákazníci mohli nést s nelibostí. Dokud tedy nebude volání v rámci celé České republiky zpoplatněno jedním tarifem, můžeme si o tom, že si číslo ponecháme v libovolné lokalitě, nechat pouze zdát.

Poslední jmenovaný případ přenášení čísla (při přechodu mezi operátory) je zákazníkům do určité míry dostupný již několik let. Jedná se o možnost přenést telefonní číslo při přechodu mezi operátory, poskytujícími služby v pevné telekomunikační síti. Tento krok byl další důležitou fází uvolňování trhu telekomunikací, neboť umožnil snazší změnu poskytovatele služeb. Důležitý byl hlavně pro alternativní operátory, zaměřující se na poskytování služeb pro firmy. Zde je totiž pravděpodobnost využití přenositelnosti největší a usnadňuje tak lákání velkých zákazníků do jiné sítě.

Pokud jde o technické řešení přenositelnosti čísla, došlo k docela zajímavé situaci. Stávající telekomunikační zákon nepředepisuje technické řešení této služby a ani nezmocňuje ČTÚ k tomu, aby tyto podmínky určil a operátorům je poté předložil jako definitivní řešení. Bylo tedy nutné najít řešení jiné. To vzniklo poté, kdy ČTÚ ve spolupráci s APVTS (Asociací provozovatelů telekomunikačních sítí) inicioval vznik otevřené odborné skupiny (Fóra pro CS/CPS a NP – volbu a předvolbu operátora a přenositelnost čísla), které příslušné technické řešení připravilo. Ani potom však ČTÚ nemůže toto řešení předepsat jako závazný technický standard, museli se k němu dobrovolně přihlásit sami operátoři a zavázat se k jeho dodržování. Takto to fungovalo již dříve u krátké individuální předvolby, která je u nás dostupná od 1. 7. 2002, stejně to dopadlo i v případě přenositelnosti čísla. Tento způsob vzniku podmínek pro provozování telekomunikačních služeb je opravdu výjimečný a nevíme o tom, že by stejný postup fungoval v nějakém dalším státě.

Služba přenositelnosti čísla je ovšem v porovnání s volbou nebo předvolbou operátora slo-

žitější. Zde totiž nestačilo vymyslet pouze technické řešení, ale bylo třeba udělat ještě další krok. Tím bylo zřízení a následné provozování centrální databáze, v níž se povede evidenci všech přenesených čísel. Uloženy zde tedy budou informace typu „toto číslo se přestěhovalo do této konkrétní sítě“. Na uvedenou databázi se pak obracejí telefonní ústředny operátorů, když potřebují zjistit, kam mají směřovat konkrétní hovory. Důležitou otázkou ovšem bylo, komu provoz takové centrální databáze svěřit. Na výběr nebylo mnoho možností. Službu by mohl provozovat buď některý z operátorů, nebo někdo na světě telekomunikací nezávislý. Po zamítnutí možnosti předání správy databáze některému z operátorů zbývalo rozhodnout, komu tedy připadne odpovědnost za správu potřebných dat. Nakonec se ke slovu dostalo opět APVTS, které zřídilo firmu CNPAC s.r.o. (Czech Number Portability Administrative Centre). Tato společnost pak byla ustanovena správcem příslušné databáze (Národní referenční databáze pro NP, tedy přenositelnost čísla). Poté, co byla databáze zprovozněna a následně otestována, byla nabídnuta k užívání, což operátorům umožnilo dostát zákonnému závazku a nabídnout přenositelnost čísla nejpozději k 31. 12. 2002. Po svém vzniku referenční národní databáze sloužila (a dosud slouží) pro potřeby přenositelnosti čísel v pevné síti. Česká republika se sice řadí k zemím, v nichž je počet přenesených čísel jeden z nejvyšších, ale jak se konečně dalo očekávat, týká se zatím hlavně firem. Zde počty přenesených čísel naskakují rychleji, protože se setkáváme s využitím provoleb, které zahrnují desítky až desetitisíce čísel. Nyní jsme se ovšem posunuli o krok dál. Tímto krokem byl podpis prezidenta republiky, jímž byl definitivně schválen zákon, nařizující zavedení přenositelnosti čísel i v rámci mobilních sítí.

Dostupnost přenositelnosti měla být sice původně vyřešena již s naším vstupem do Evropské unie, ale různíci se názory, jak má vlastně vypadat, schválení příslušného zákona oddálily. Pojďme se tedy podívat na to, co vlastně můžeme od nové služby očekávat.

První věc, na níž je třeba upozornit, je fakt, že mobilní přenositelnost čísla neznámá možnost přenášet telefonní číslo mezi operátorem poskytujícími služby v pevné síti a jiným, zabývajícím se službami mobilními. Telefonní číslo zůstává stále buď pevné, nebo mobilní. Znamená to tedy, že v rámci přenositelnosti mobilního čísla si toto budeme moci přenést mezi mobilními operátory, ale ne již do pevné sítě. Možnost přenášet čísla mezi pevnou a mobilní sítí se v našich končinách zatím neplánuje a je nutné poznamenat, že ani ve světě není běžně dostupnou službou. Jedinou výjimku zde tvoří USA, kde je ovšem struktura telekomunikací od té evropské značně odlišná.

Vzhledem k formě, v jaké byl zákon schválen, jsou před námi již pouze přibližně tři měsíce, během nichž by měla být služba spuštěna. Lze předpokládat, že ze strany státu a ČTÚ bude vyvinut

velký tlak na dodržení stanovených termínů, jelikož Česká republika již dříve byla kárána za nedodržení dohodnutých pravidel. Přijetí zákona ovšem ještě nezaručuje zpřístupnění přenositelnosti. To je pouze jakýmsi prvním krokem, který iniciuje úsilí operátorů sestavit všechny potřebné technické podklady tak, aby služba bylo možné skutečně používat. Opět je třeba dohodnout se na tom, jak budou jednotlivé komponenty nutné pro provoz vypadat. Stejně jako tomu bylo v pevných telefonních sítích, je i zde třeba rozhodnout, jak bude vypadat databáze přenesených čísel.

V první fázi nebylo vůbec jasné, bude-li existovat jedna centrální databáze s údaji o všech přenesených číslech, nebo bude zvolena decentralizovaná varianta, kdy by každý operátor spravoval své údaje. Po jednáních mezi operátory to nakonec vypadá na jednu centrální databázi, tedy na řešení obdobné tomu z pevných sítí. Bude zde rovněž třeba vyřešit otázku zpoplatnění jednotlivých hovorů. Dnes již sice existují tarify, které nerozlišují mezi voláním v rámci domovské sítě a voláními do sítí ostatních, ale ty jsou přece jen v menšině. Stále převládají ty, které tyto informace rozlišují. Vzhledem k tomu je nutné vyřešit, jakým způsobem budou zákazníci informováni o příslušnosti volaného k jiné síti, než jaká odpovídá formátu telefonního čísla. Jednou z prvních uvažovaných variant bylo zavedení hlásky do vyzváněcího tónu. Ta by sice umožňovala precizní informování každého volajícího, ale oznámení by zabralo určitý čas a pokud by volaný telefon zvedl „příliš rychle“, zpráva by nebyla přehrána celá. Potlačeny by navíc byly dnes moderní uvítací melodické, které operátoři poskytují jako doplňkovou službu. Proto budou informace dostupné pomocí informativních SMS, přes webové rozhraní a mobilně také prostřednictvím WAPu. To znamená, že informace nebudou předávány při každém hovoru, ale pouze v případě zájmu uživatelů. Přenositelnost v mobilních sítích se ovšem netýká pouze operátorů a jejich zákazníků. Nejrůznější doplňkové

služby totiž poskytují i další firmy. Typickým příkladem je zaslání log či vyzvánění na mobilní telefon, které je často zpoplatněné různými částkami podle toho, do které sítě je požadovaný obsah směřován. Řešit aspekty přenositelnosti bude nutné například i při dobíjení předplacených karet z bankomatů. Všem těmto dalším subjektům bude nutné zajistit přístup do databáze s přenesenými čísly tak, aby bylo možné ošetřit běh všech doplňkových služeb.

O tom, jak vlastní přenášení čísla bude vypadat, ještě není definitivně rozhodnuto, ale nejpravděpodobnější scénář vypadá asi takto. Zákazník, který bude chtít změnit operátora, zajde za svým stávajícím poskytovatelem a tuto skutečnost mu oznámí. Operátor si zjistí, jak to vypadá se zákaznickou smlouvou, tedy zda se jedná o předplacenou kartu či o zákazníka s tarifním programem, zda zákazník dodržel všechny podmínky, za nichž byla smlouva uzavřena – například jestli již vypršela doba, po níž se zákazník zavázal služby využívat. Pokud podmínky splněny nebudou, bude zákazníkovi nabídnuto doplacení všech závazků (například doúčtování ceny mobilního telefonu, pokud byl pořízen za zvýhodněnou cenu). Jakmile budou všechny závazky vyrovnány, obdrží zákazník jakýsi certifikát o tom, že je „volný“ a může tedy žádat o služby u libovolného jiného poskytovatele. S tímto certifikátem pak zajde ke zvolenému operátorovi, který již zařídí všechny ostatní potřebné kroky. Důležitým faktem bude i to, že přenáset se bude pouze telefonní číslo, nikoli různé další služby. Ty tedy bude nutné znovu aktivovat. Uživatelé předplacených karet se nejspíš budou muset smířit s tím, že jim nebude vyplacen kredit, který „na kartě“ mají. To znamená, že ho před přechodem budou muset celý provolat.

Nakolik se u nás bude přenositelnost čísla využívat, ukáže teprve čas. V zahraničí většinou nejvíce získal operátor, který se k přenositelnosti postavil jako k nové službě a nesnažil se ji bojkotovat. Nám tedy nezbývá nic jiného než čekat, s čím operátoři přijdou.